

**Uchwała Nr XXXVI/216/2005
Rady Gminy Skąpe
z dnia 21 grudnia 2005 roku**

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w
Skąpem na lata 2005 - 2013**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm.)

§ 1. Uchwała Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Skąpem na lata 2005 – 2013 o następującej treści:

WSTĘP

Zgodnie z nowymi zapisami ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowując strategię duży nacisk w sprawie pomocy społecznej nałożono na przejście od modelu pomocy którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Szczególną uwagę zwrócono na stosowanie pracy socjalnej.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawisko dotyczące pojedynczych osób. Stąd pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmuje się także pracę z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie będzie wymagało ingerencji w rodzinę.

CELE STRATEGII

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie stanowić dokument przedstawiający działania Gminy Skąpe w zakresie pomocy społecznej oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych i alkoholowych. Gminna strategia będzie podstawą uwzględnienia jej zadań w planach budżetowych nie tylko szczebla samorządu województwa oraz powiatu, ale także pozyskiwania środków pieniężnych pochodzących z innych źródeł, szczególnie funduszy Unii Europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych wyszczególniono cel strategii - stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia oraz pomocy dla osób i środowisk zagrożonych marginalizacją. Cel strategiczny realizowany jest poprzez realizację celów szczegółowych.

CZĘŚĆ I DIAGNOZA

ROZDZIAŁ I

CHARAKTERYSTYKA GMINY SKĄPE

1. POŁOŻENIE GMINY SKĄPE

Gmina Skąpe położona jest w środkowej części województwa lubuskiego, w powiecie świebodzińskim. Jest jedną z 41 gmin wiejskich województwa lubuskiego, z których 4

zlokalizowane są w granicach powiatu świebodzińskiego.

Sąsiaduje:

- od północnego-wschodu i wschodu z gminą Świebodzin, – powiat świebodziński,
- od południowego-wschodu z gminą Sulechów – powiat zielonogórski,
- od południa z gminą Czerwieńsk – powiat zielonogórski,
- od zachodu z gminą Bytnica – powiat krośnieński,
- od północnego-zachodu z gminą Łagów – powiat świebodziński,
- od północy z gminą Lubrza – powiat świebodziński.

W sąsiedztwie wschodniej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 3 Świnoujście - Szczecin - Zielona Góra - Legnica - Jakuszyce, a w przyszłości przewidywana jest budowa drogi ekspresowej A - 3 Szczecin - Lubawka. W odległości ok. 5 km od północnej granicy przebiega główna oś komunikacyjna kraju wschód - zachód droga krajowa nr 2 - przyszła autostrada A - 2 - Berlin - Świecko - Poznań - Warszawa. Na podkreślenie zasługuje bliskie sąsiedztwo z Niemiecką Republiką Federalną, z przejściami granicznymi w Słubicach i Gubinku, w odległości ok. 60 km.

Obsługę regionalną gminy pełnią stolice województwa lubuskiego:

- Gorzów Wlkp. – siedziba władz rządowych województwa – odległość ok. 80 km od siedziby gminy Skąpe,
- Zielona Góra – siedziba władz samorządowych województwa – odległość ok. 35 km od siedziby gminy Skąpe.

Odległości siedziby gminy od miast powiatowych:

- Świebodzin – ok. 10 km,
- Krosno Odrz. – ok. 27 km,
- Sulechów – ok. 15 km,

Gmina Skąpe zajmuje powierzchnię 181 km², co równa się 1,3% obszaru całego województwa Lubuskiego. Ludność gminy wynosi 5 109 osób, stanowi ona 0,6% ludności województwa. Do gminy należą miejscowości: Skąpe, Cząbry, Cibórz, Międzyzlesie, Podła Góra, Zawisze, Węgrzynice, Błonie, Rokietnica, Łąkie, Ołobok, Niesulice, Kalinowo, Radoszyn, Darnawa, Niekarzyn, Pałck, Kaliszkowice, Przetoczna.

2. LUDNOŚĆ

Gmina Skąpe liczy ogółem 5 109 mieszkańców. Struktura wiekowa ludności Gminy Skąpe przedstawia się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (mężczyźni i kobiety w wieku 0 -17 lat) – 1 154 osoby
 - wiek produkcyjny (mężczyźni w wieku 18 – 64, kobiety w wieku 18 -59) – 2 974 osób
- grupa ta dzieli się na:
- wiek mobilny (18 – 44 lata mężczyźni i kobiety) – 1907 osób
 - wiek niemobilny (45 – 64 lata mężczyźni i kobiety 45 – 59 lat) – 1067 osób
 - wiek poprodukcyjny (mężczyźni w wieku powyżej 65 i kobiety powyżej 60 lat) – 981 osób
- Przyrost naturalny w Gminie Skąpe jest równy zero (tyle samo urodzeń co zgonów). Jest to wartość wyższa niż na terenie województwa .

Saldo migracji jest dodatnie, wskazuje na to fakt, iż więcej ludzi się zameldowało niż wymeldowało.

3. STRUKTURA GRUNTÓW ROLNYCH

Ogółem powierzchnia - 6418,29 ha

a) użytki rolne - 6223,39 ha

- grunty orne - 5915,31 ha

- łąki - 258,96 ha

- pastwiska - 36,97 ha
- sady - 12,15 ha
- b) lasy i grunty leśne - 31,18 ha
- c) pozostałe grunty - 163,72 ha

Gmina ma typowo rolniczy charakter. Podstawą do takiego stwierdzenia jest analiza udziału użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy.

4. SZKOLNICTWO

Na terenie Gminy Skąpe funkcjonuje:

- 4 szkoły podstawowe, do których uczęszcza łącznie 419 dzieci,
- 1 gimnazjum, w których uczy się 197 uczniów,
- 1 przedszkole, 2 filie przedszkola z łączną liczbą dzieci 61.

5. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Skąpe znajdują się Przychodnie Medycyny Rodzinnej w Skąpem, Ołoboku, Kępsku i Ciborzu. Część mieszkańców gminy korzysta z usług medycznych w Świebodzinie oraz w Sulechowie. Na terenie znajduje się również Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Ciborzu, który również świadczy usługi mieszkańcom naszej gminy.

6. REJONY PRACY SOCJALNEJ NA TERENIE GMINY SKĄPE

Gmina Skąpe została podzielona na 3 Rejony Pracy Socjalnej:

- Rejon I: Błonie, Cibórz, Darnawa, Międzyzlesie, Podła Góra, Rokitnica, Węgrzynice, Zawisze;
- Rejon II: Cząbry, Kalinowo, Kaliszkowice, Łąkie, Niekarzyn, Ołobok, Przetoczna, Niesulice;
- Rejon III: Pałck, Radoszyn, Skąpe;

Podział na Rejony Pracy Socjalnej ułatwia organizację pracy i daje pozytywne efekty. Pracownicy mają stały kontakt ze środowiskiem. Służy to właściwej diagnozie i ułatwia skuteczne rozwiązywanie istniejących trudności i problemów w danym środowisku.

7. BUDOWNICTWO SOCJALNE

Zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy przez pojęcie lokalu socjalnego należy rozumieć lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Na terenie Gminy Skąpe przeważają prywatne budynki jednorodzinne oraz wielorodzinne tzw. bloki w miejscowościach po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych.

ROZDZIAŁ II

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY SKĄPE

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy w tym korzystania z Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2003 - 2005

kształtowała się następująco:

Tab. 1. Rodziny objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem.

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Liczba rodzin	585	808	674

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem są:

- * ubóstwo;
- * bezrobocie;
- * alkoholizm;
- * potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność;
- * niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba;
- * trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu zakładu karnego;
- * bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych ,
- * zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowe;

Najczęściej problemy te są ze sobą sprzężone.

Przy udzielaniu pomocy niezbędnym jest współdział klienta w rozwiązywaniu jego trudnej sytuacji. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy z biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów, z którymi nie potrafili sobie poradzić.

1. Ubóstwo nie posiada jednoznacznej definicji. Ubóstwo jest pojęciem relatywnym. Ktoś jest ubogi w stosunku do kogoś innego, żyjącego w tym samym lub innym - szeroko lub wąsko rozumianym - środowisku, w tym samym lub innym czasie i przestrzeni.

Ubóstwo jest to stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, opłaty mieszkaniowe, leczenie, uzyskanie wykształcenia.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Pierwszą przesłanką, która uprawnia do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej jest ubóstwo. Zjawisko to ma wiele przyczyn, które nie zawsze da się jasno wyodrębnić. Może ono być wywołane bezrobociem czy niepełnosprawnością, ale także biernością życiową i brakiem odpowiedzialności za siebie i własną rodzinę. Wczesna detekcja tzw. szybkie wykrywanie i docieranie do rodziny czy osób znajdujących się na skraju ubóstwa, a później intensywna praca socjalna przyczynia się do zapobiegania utrwalaniu się postaw bierności bądź roszczeniowości.

Tab. 2. Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2003 - 2005

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Liczba rodzin	491	307	334

2. Bezrobocie - jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i

chcących pracować (warunek ten często się pomija jako trudny do weryfikacji) nie znajduje żadnego zatrudnienia.

Bezrobocie w Gminie Skąpe jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Utrata pracy - przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami.

Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma nie tylko negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny, ale też na sferę psychiki. Powoduje jej szybką degradację, potęguję biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe. Pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu gazu i energii. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy OPS zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych z kształceniem dzieci.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza, bowiem postawy i zachowania dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenie dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają, więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji.

Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami np. kradzież.

Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób.

Tab. 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem z powodu bezrobocia.

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Liczba rodzin	174	186	180

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem wynika, że w latach 2003 - 2005 rośnie liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka z powodu bezrobocia.

3. Niepełnosprawność - definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno

sprecyzować. W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych możliwości czy też ograniczeń fizycznych. To, co obecnie jest dla nas łatwo dostępne, za kilka lat może być barierą nie do pokonania. Pomijając dysfunkcje z powodów nieszczęśliwych wypadków, jest wiele przyczyn pogłębiania się wraz z wiekiem niepełnosprawności i dysfunkcji. Wbrew obiegowym opiniom, niepełnosprawność jest brakiem przystosowania funkcji danego organizmu do warunków, w jakich się znajduje. Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne.

We współczesnym świecie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny. Znaczenie tego problemu wynika z rozmiarów i powszechności występowania niepełnosprawności w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

To, co odróżnia osoby niepełnosprawne od innych, to tylko i wyłącznie ich niepełnosprawność. Osoby te spotyka się codziennie, w każdym środowisku społecznym. U części z nich niepełnosprawność jest uzewnętrzniona do tego stopnia, że nie sposób nie dostrzegać jej obecności.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Tab. 5. Pomoc udzielona przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobą.

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Ilość rodzin	230	115	122

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków.

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu umożliwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztową i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także problemy architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

4. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Grupę klientów pomocy społecznej stanowią też osoby zwolnione z zakładów karnych. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

Tab. 7. Osoby korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Ilość rodzin	2	-	5

Łamanie norm prawnych pociąga za sobą sankcję karną. W celu przeciwdziałania pogłębianiu się zjawiska izolacji osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze w roku 2000 zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności. Podstawowym elementem współpracy jest przesyłanie przez administrację zakładu karnego właściwemu ośrodkowi pomocy społecznej informacji o potrzebie udzielenia pomocy po zwolnieniu zakładu karnego.

Społeczeństwo jest wysoce zaniepokojone falą wzrastającej przestępczości. Mając na celu pomoc tej grupie klientów podejmujemy skoordynowane działania z wieloma instytucjami.

5. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Kolejną przesłanką, która dominuje wśród problemów pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Znaczna część osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem to osoby, które cechuje niezaradność w opiece i wychowaniu dzieci oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym nieracjonalne dysponowanie budżetem domowym.

Dysfunkcjami współistniejącymi w bezradności są: problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniające się w postaci zachowań agresywnych, buntowniczych przejawiająca się łamaniem przez dzieci i młodzież panujących obyczajów i norm.

Tab. 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Ilość rodzin	78	33	63

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny klientów ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie” większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem. Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

6. Problemy alkoholowe w Gminie Skąpe

Alkoholizm - Jest to proces patologiczny, objawiający się zaburzeniem czynności organizmu, inaczej zespół uzależnienia od alkoholu, choroba alkoholowa, nałóg alkoholowy jest to zespół składających się z co najmniej 3, spośród 8 objawów:

1. silna, natrętna potrzeba spożywania alkoholu (głód alkoholu);
2. upośledzenie zdolności kontrolowania picia alkoholu;
3. picie alkoholu w celu złagodzenia albo zapobieżenia alkoholowemu zespołowi abstynencyjnemu oraz subiektywne poczucie skuteczności takiego postępowania;
4. objawy abstynencyjne (drżenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze, tachcardia, nudności, wymioty, biegunki, bezsenność, rozszerzenie źrenic, wysuszenie śluzówek, wzmożona potliwość, zaburzenie snu, nastrój drażliwy lub obniżony, lęk);
5. zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu (ta sama dawka nie przynosi oczekiwanego efektu), potrzeba spożywania większych dawek alkoholu dla wywołania oczekiwanego efektu;
6. zawężenie repertuaru zachowań związanych z piciem alkoholu do jednego - dwóch wzorców;
7. postępujące zaniedbywanie alternatywnych do picia przyjemności, zachowań, zainteresowań;
8. picie alkoholu mimo oczywistej wiedzy o jego szczególnej szkodliwości dla zdrowia (Habrak).

Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Objawy tej choroby to przede wszystkim takie zjawiska jak:

- zmiana tolerancji na alkohol;
- objawy abstynenckie;
- koncentracja życia wokół picia .

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, inne uzależnienia, wchodzenie w konflikt z prawem. Zjawisku

nadużywania alkoholu często towarzyszy zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. W celu usprawnienia pomocy rodzinom, w których występuje przemoc pracownicy socjalni i policja stosują procedurę niebieskich kart.

Tab. 9. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem.

Rok	2003	2004	2005 (pierwsze półrocze)
Ilość rodzin	16	7	14

Alkoholizm jednego lub obojga rodziców wpływa destrukcyjnie na prawidłowe funkcjonowanie rodziny - naturalnego środowiska wychowawczego dziecka. Rodzina staje przez to niewydolna wychowawczo, cechuje ją zaburzona struktura wewnętrzna, rozkład pożycia małżeńskiego, częste zmiany partnerów. Rodziny z problemem alkoholowym są często rodzinami ubogimi, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych dziecka.

Dzieci w tych rodzinach tracą naturalną barierę opiekuńczą jaką jest rodzina. Dziecko żyjące w takich warunkach narażone jest na przeżywanie traumatycznych doświadczeń, które powodują zaburzenia jego rozwoju. Zaburzenia te mogą objawiać zachowaniami agresywnymi, nadpobudliwością, unikaniem bliskich kontaktów z dorosłymi i rówieśnikami, trudnościami w podporządkowaniu się normą społecznie uznawanymi oraz problemami szkolnymi. Trwałym i pozytywnym zmianą w funkcjonowaniu dziecka sprzyja systemowe oddziaływanie na jego środowisko życia.

Formą pomocy na rzecz dzieci wymagających wsparcia są działające świetlice profilaktyczne. Praktycznie każdy nauczyciel w swojej pracy spotyka się z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym. Problemy jakich doświadczają te dzieci w domu rodzinnym odbijają się trudnościami w nawiązywaniu zdrowego kontaktu z dorosłymi i rówieśnikami, konfliktowością, nadpobudliwością lub wycofaniem, nieumiejętnością radzenia sobie ze stresem co w konsekwencji odbija się również na wynikach w nauce. Dzieci te są nieufne i niechętnie zwracają się po pomoc, jednocześnie na swój sposób zabiegają o nią, o uwagę i zainteresowanie otoczenia. Pomocą takim właśnie dzieciom służy sześć świetlic profilaktycznych, które istnieją i działają na terenie naszej Gminy. Zadaniem świetlic profilaktycznych jest przede wszystkim fachowa pomoc i opieka pozalekcyjna dla dzieci z rodzin alkoholowych.

Praca z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin - klientami OPS jest bardzo trudna i długotrwała. Jest ona złożona i wymaga wsparcia i kontroli wielu osób, instytucji: Poradni Leczenia Uzależnień, Sądu Rejonowego, kuratorów, pracowników socjalnych i pracowników leczenia odwykowego.

CZĘŚĆ II - GMINNA STRATEGIA INTEGRACJI I POLITYKI SPOŁECZNEJ

ROZDZIAŁ I

ZASADY OGÓLNE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia

niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

1. ZADANIA POMOCY SPOŁECZNEJ

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnianie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. Budżet.

Bieżące funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy i państwa.

ROZDZIAŁ II

POMOC NA RZECZ RODZIN I ŚRODOWISK DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM BEZROBOCIA

1. Cel strategiczny.

Celem planowanych działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu są osoby bezrobotne z terenu gminy, które są klientami ośrodka pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia

2. Podstawowe założenia strategii.

- 1) Budowanie sieci współpracy między instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy).
- 2) Przeciwdziałaniu uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
- 3) Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
- 4) Udzielania pomocy finansowej i różnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania.
- 5) Środki finansowe na pomoc materialną będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem stanowić będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- 6) Kontrakty określające zasady współdziałania będą podstawą pracy z bezrobotnym klientem Ośrodka Pomocy Społecznej w Skąpem.

3. Kierunki działania.

1) Działania podejmowane w celu mobilizowania osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się.

W ramach tych działań podstawą pomocy stanie się kontrakt zawierany między bezrobotnym a ośrodkiem pomocy społecznej określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniać przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia.

Innym wzmocnieniem aktywnej postawy będzie współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Świebodzinie w sprawie prac interwencyjnych i robót publicznych oraz przygotowania zawodowego i odbywania stażu z Powiatowego Urzędu Pracy dla najbardziej aktywnych podopiecznych.

2) Działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia. W zakresie tych działań planowane jest przeznaczenie środków finansowych, którymi dysponuje ośrodek, w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców. Priorytetem stanie się więc zapewnienie dzieciom:

- w miarę możliwości i posiadanego zaplecza dożywiania dzieci w szkole,
- podstawowego wyposażenia do szkoły,
- możliwości uczestnictwa w zajęciach świetlic profilaktycznych,
- w okresie wakacyjnym wypoczynku.

Pomoc dla bezrobotnych nie może się ograniczać jedynie do świadczeń finansowych.

Konieczne jest także prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowanie najbliższej przyszłości własnej rodziny.

3) Działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez urząd pracy, jak i ośrodek pomocy społecznej dla osób bezrobotnych.

Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań.

4) Inne działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb mające na celu pomoc osobom bezrobotnym.

ROZDZIAŁ III

POMOC NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I DŁUGOTRWALE, CIĘŻKO CHORYCH

1. Cel strategiczny.

Celem strategicznym jest udzielanie wszechstronnej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem niepełnosprawności oraz długotrwałej, ciężkiej choroby.

2. Podstawowe założenia strategii.

1) Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

2) Współpraca ze służbami zdrowia oraz z innymi instytucjami znającymi problem niepełnosprawności długotrwałej choroby i podejmowanie kompleksowych działań

- 3) Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym i chorym.
- 4) Udzielanie pomocy finansowej w miarę posiadanych środków.

3. Kierunki działania.

- 1) Stałe poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.

Informowanie osób o możliwościach skorzystania z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mieszczącego się przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie.

- 2) Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym i chorym w działaniach mających na celu poprawę jakości życia i efektywne radzenie sobie ze stresem.

Możliwość skorzystania z pomocy prawnika i psychologa, informowanie o zrzeszaniu się osób niepełnosprawnych, przyznawanie dofinansowania na likwidację barier architektonicznych.

- 3) Uświadamianie społeczności lokalnej i władzom samorządowym skali problemu niepełnosprawności. Integrowanie społeczności lokalnej, pobudzanie świadomości społecznej.

- 4) Udzielanie pomocy finansowej, m.in. w celu likwidacji barier architektonicznych,

- 5) Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny.

- 6) Uczestnictwo w spotkaniach integracyjnych.

- 7) Doskonalenie kadry zawodowej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.

- 8) W miarę potrzeb podejmowanie innych inicjatyw i działań na rzecz osób niepełnosprawnych

- 9) Opracowywanie w miarę potrzeb programów zakresie niepełnosprawności.

ROZDZIAŁ IV

POMOC NA RZECZ RODZIN, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

1. Cel strategiczny.

Celem strategicznym jest propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny.

2. Podstawowe założenia strategii.

- 1) Pomoc rodzinom w przywróceniu ich prawidłowego funkcjonowania i zapobieganie jej rozpadowi.

- 2) Udzielanie pomocy finansowej na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

- 3) Zawieranie kontraktów określających zasady współpracy.

3. Kierunki działania

- 1) Pracownik socjalny opracowuje plan pracy z rodziną w celu wyjścia rodziny z sytuacji kryzysowej.

Pomoc w odbudowywaniu utraconych ról, umiejętności i wartości, takich jak: więź rodzinna, poczucie bezpieczeństwa, optymizm i wiara, że istnieje wiele realnych możliwości pokonania kryzysu.

- 2) Warunkowanie pomocy poprzez zawieranie kontraktów.

Uświadomienie klientom, że to oni są odpowiedzialni za rozwiązanie swojego problemu, a zadaniem pracownika jest stymulowanie i wspieranie podejmowanych przez nich działań. Pracownik socjalny podpisuje kontrakt dotyczący współpracy klienta z pracownikiem.

3) Współpraca pracowników socjalnych ze szkołą, pedagogiem szkolnym, w zakresie problemów w nauce, problemów bytowych, problemów wychowawczych.

4) Kontakt z sądem, kuratorami sądowymi i społecznymi nadzorującymi funkcjonowanie rodzin z dysfunkcją.

5) Kontakt z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Świebodzinie.

6) Pomoc na rzecz dzieci:

- pomoc finansowa i w naturze,
- dożywianie dzieci,
- organizowanie wypoczynku,
- uczestnictwo w zajęciach profilaktycznych.

7) Pomoc na rzecz rodzin:

- pomoc finansowa z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji rodziny,
- pomoc w naturze,
- praca socjalna.

8) Opracowywanie programów w miarę potrzeb na rzecz społeczności lokalnej.

ROZDZIAŁ V

POMOC NA RZECZ RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ

1. Cel strategiczny.

Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez doskonalenie form pracy z tymi osobami w celu ich mobilizacji do podjęcia leczenia odwykowego.

2. Podstawowe założenie strategii.

- 1) Wielokierunkowa, kompleksowa pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 2) Kreowanie i propagowanie modelu trzeźwego stylu życia.
- 3) Umożliwienie świadomego wyboru trzeźwego życia przez dzieci, młodzież i dorosłych.
- 4) Zawieranie kontraktów przez pracowników socjalnych z osobami uzależnionymi, które mają na celu przerwanie procesu degradacji tych osób.

3. Kierunki działania.

- 1) Zaspokojenie potrzeb socjalnych dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażenia w niezbędne artykuły szkolne i odzież, opłacanie wypoczynku w okresie letnim i zimowym i innych, według potrzeb;
- 2) Udzielanie informacji o możliwościach uzyskania profesjonalnej pomocy w innego rodzaju placówkach.
- 3) Motywowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego.
- 4) Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skąpem oraz z innymi instytucjami zajmującymi się problemami uzależnień (placówki odwykowe, grupy pomocowe, kuratorzy sądowi, poradnie, placówki oświatowe).
- 5) Szkolenia dla pracowników socjalnych w zakresie doskonalenia pracy z rodziną, w której występuje problem uzależnień.
- 6) Opracowywanie, w miarę potrzeb, programów w tym zakresie.

ROZDZIAŁ VI

PODEJMOWANIE INNYCH INICJATYW I DZIAŁAŃ NA RZECZ ŚRODOWISKA

W przypadku wystąpienia nowych problemów na terenie Gminy Skąpe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po rozeznaniu, rozważy możliwość opracowywania programów w tym zakresie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych sporządzona została w celu faktycznego wykluczenia istniejących problemów społecznych w naszej gminie.

W realizacji zadań określonych w strategii uczestniczyć będą jednostki samorządu terytorialnego i inne instytucje, zakłady pracy, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej w Skąpem. Realizacja zadań odbywać się będzie w ciągu najbliższych ośmiu lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy, w/w podmiotów, sytuacji w mieście oraz od środków finansowych, jakie zostało przeznaczone na ich urzeczywistnienie.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy
/-/ Mirosław Olczak